

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2017

EKONOMIE V2

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord VIER vrae as volg in die ANTWOORDEBOEK:
 - AFDELING A: VERPLIGTEND
 - AFDELING B: Beantwoord TWEE van die drie vrae.
 - AFDELING C: Beantwoord EEN van die twee vrae.
2. Nommer die vrae korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
3. Skryf die vraagnommer boaan elke antwoord neer.
4. Lees die vrae sorgvuldig deur en begin elke vraag boaan 'n NUWE bladsy.
5. Laat 2–3 reëls tussen onderafdelings van vrae.
6. Beantwoord vrae in volsinne en die uitleg, inhoud en konteks van jou antwoorde moet voldoen aan die kognitiewe vereistes van die vrae.
7. Beantwoord slegs die vereiste aantal vrae. Oortollige antwoorde sal NIE nagesien word NIE.
8. Gebruik slegs swart of blou ink.
9. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****30 PUNTE – 20 MINUTE**

- 1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Skryf die vraagnommer(1.1.1–1.1.8) neer, kies die korrekte antwoord en maak 'n kruis oor die letter (A–D) van jou keuse in die ANTWOORDEBOEK.

1.1.1 Met kostevoordeelontleding sal 'n projek aanvaarbaar wees as ...

- A sosiale koste meer is as sosiale voordele.
- B private voordele meer is as private koste.
- C private koste meer is as private voordele.
- D sosiale voordele meer is as sosiale koste.

1.1.2 Werklike besteding van 'n besigheid op insette wat vereis word vir produksie, word ... koste genoem.

- A implisiete
- B eksplisiete
- C totale
- D gemiddelde

1.1.3 Minimum opbrengs wat deur die eienaars van 'n onderneming vereis word, kan na verwys word as 'n ... wins.

- A suiwer
- B ekonomiese
- C super normale
- D normale

1.1.4 Wanneer gemiddelde inkome laer is as gemiddelde koste, sal die onderneming ...

- A 'n ekonomiese verlies ly.
- B 'n normale verlies ly.
- C gelykbreek bereik.
- D oormatige inkome ontvang.

1.1.5 Buitelandse toeriste wat Suid-Afrika besoek, word ook ... toeriste genoem.

- A binnelandse
- B uitgaande
- C inkomende
- D plaaslike

1.1.6 Hooflyninflasie staan ook bekend as ...inflasie

- A aangepaste kern-
- B onaangepaste VPI-
- C kern-
- D PPI-

1.1.7 Stagflasie word met ... geassosieer.

- A hoë werkloosheid, hoë groei en lae inflasie
- B lae pryse, hoë werkloosheid en hoë groei
- C lae groei, hoë werkloosheid en hoë inflasie
- D hoë groei, lae werkloosheid en lae inflasie

1.1.8 Die markmeganisme misluk gewoonlik om besoedeling ...

- A te verminder.
- B te beheer.
- C uit te wis.
- D reg te stel.

(8 × 2) (16)

1.2 Kies 'n omskrywing in KOLOM B wat by 'n begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommer(1.2.1–1.2.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.2.1	Toemaak/ Deure sluit	A	word deur gemeenskap betaal en is nie ingesluit in die werklike prys van goedere en dienste nie
1.2.2	Privatisering	B	gebeur wanneer die marginale koers van belasting hoër is, selfs as die werklike inkome onveranderd bly
1.2.3	Prysplafonne	C	'n Amerikaner wat deur Suid-Afrika na Kenia reis
1.2.4	Sosiale koste	D	dit gaan daaroor om nie-hernieubare hulpbronne ongeskonde te hou
1.2.5	Kerfbekruiping	E	vind plaas wanneer daar 'n verskeidenheid produkte is
1.2.6	Deurgang-toerisme	F	vind plaas wanneer gemiddelde inkome laer is as gemiddelde veranderlike koste
1.2.7	Bewaring	G	deur regerings vasgestel om verbruikers teen uitbuiting te beskerm
1.2.8	Wêrelderfenis-gebied	H	oordrag van eienaarskap van bates van die privaat sektor na die openbare sektor
		I	Vredefortkoepel

(8 × 1) (8)

1.3 Gee die korrekte begrip vir elk van die volgende omskrywings.

1.3.1 'n Wettig vasgestelde prysvloer op lone wat deur die regering bepaal is

1.3.2 Die verskeidenheid plant- en dierelewe in 'n spesifieke habitat

1.3.3 Koolstofdiksied(CO_2)-gas wat in die atmosfeer vrygestel word, as gevolg van verskillende ekonomiese aktiwiteite

1.3.4 'n Ooreenkoms wat plaasvind wanneer verkopers 'n ooreenkoms aangaan om mededinging te beperk

1.3.5 Pryse wat deur die regering vasgestel word of beheer word deur aangestelde owerhede

1.3.6 Ondernemings wat geen invloed op pryse het nie (6 × 1) (6)
[30]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord enige TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in jou ANTWOORDEBOEK.

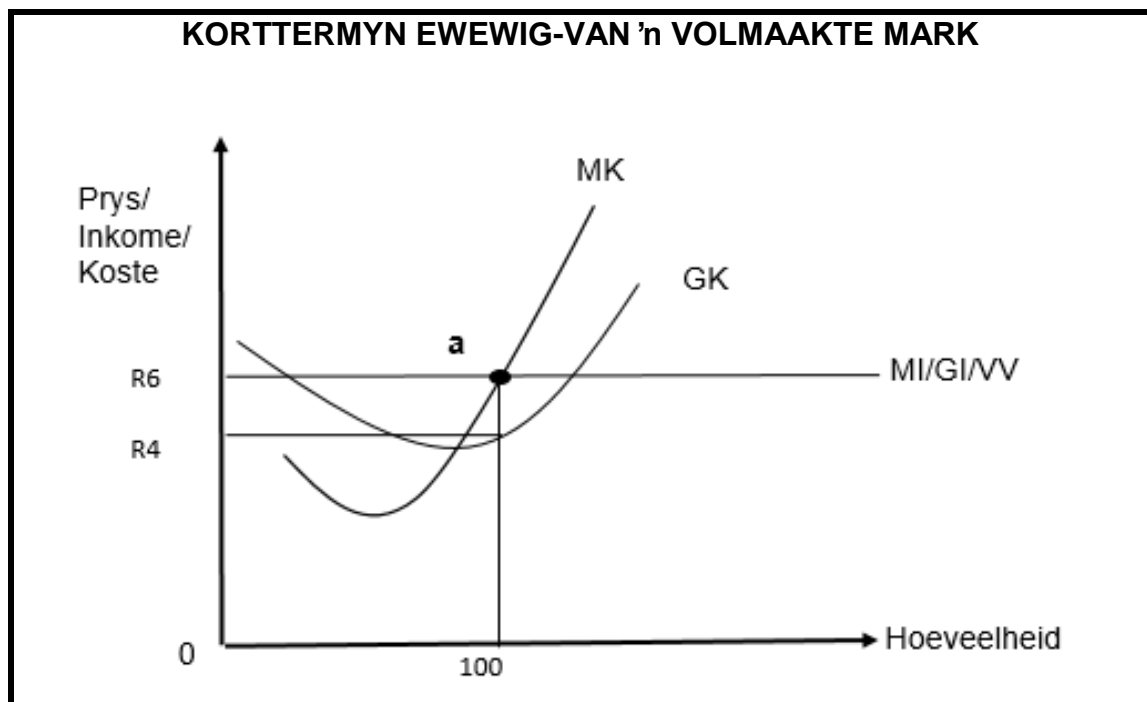
VRAAG 2: MIKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 30 MINUTE**

2.1 Beantwoord die volgende vrae.

2.1.1 Noem enige TWEE eienskappe van oligopolistiese markte. (2 × 1) (2)

2.1.2 Hoekom is dit slegs moontlik om oor die langtermyn alle produksiefaktore af te wissel? (1 × 2) (2)

2.2 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

2.2.1 Watter markstruktuur word in bostaande grafiek voorgestel? (1)

2.2.2 Identifiseer die wins maksimerende punt in bostaande grafiek. (1)

2.2.3 Omskryf kortliks die vraagkurwe in bostaande grafiek. (2)

2.2.4 Verduidelik kortliks die uitset vlak van 'n volmaakte mededinger. (2)

2.2.5 Bereken die wins/verlies van die bogenoemde individuele onderneming. Toon ALLE berekeninge. (4)

- 2.3 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

MARKMISLUKKING

Werkloosheid, in Suid-Afrika, het vir die drie laaste dekades toegeneem, wat gelei het tot 'n amptelike werkloosheidskoers van 27,7%. Dit dui op 'n werklose totaal van 8,49 miljoen, met meer as 40% van die plattelandse bevolking wat werkloos is en die ontwikkeling van 'n groeiende poel werkers wat uitgesluit is van die arbeidsmark.

Die Suid-Afrikaanse ekonomie staar markmislukking in die gesig met die aanbod van arbeid wat telkens die aanbod daarvan oorskry, as gevolg van 'n gebrek aan inligting en ander faktore.

[Bron: <http://www.opensadnu.uct.ac.za>]

- 2.3.1 Wat is die amptelike werkloosheidskoers in Suid-Afrika? (1)
- 2.3.2 Identifiseer 'n rede vir markmislukking waarna in bogenoemde uittreksel verwys word. (1)
- 2.3.3 Verduidelik waarom meer arbeiders uit die arbeidsmark uitgesluit word. (2 × 2) (4)
- 2.3.4 Hoe kan die markmislukking, waarna in die uittreksel verwys word, opgelos word? (2 × 2) (4)
- 2.4 Verduidelik *vrye mededinging* en *aard van die produk* as kenmerke van 'n volmaakte mark. (2 × 4) (8)
- 2.5 Verduidelik, met behulp van 'n diagram, hoekom oligopoliste huiwerig is om deel aan prysmededinging te neem. (8)

[40]

VRAAG 3: KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES**40 PUNTE – 30 MINUTE**

3.1 Beantwoord die volgende vrae.

3.1.1 Noem TWEE positiewe uitwerkings wat toerisme op ons ekonomie het. (2 × 1) (2)

3.1.2 Hoe beïnvloed lugbesoedeling die omgewing? (1 × 2) (2)

3.2 Bestudeer die onderstaande inligting en beantwoord die vrae wat volg.

KULTURELE TOERISME OP SY BESTE

Die wêreld toerisme-organisasie beweer dat kulturele toerisme 37% van globale toerisme uitmaak en steeds teen 15% per jaar groei. Bestemmings moet dít aanwend wat hulle gemeenskappe uniek maak en investeer in die ontwikkeling van kulturele toerisme, want dit laat reisigers toe om plaaslike rituele te geniet en foto's van gedeelde herinneringe van unieke ondervindings huis toe te neem. Deur kulture te omarm, kan Suid-Afrika ekonomiese groei 'n hupstoot gee.

[www.solimarinternational.com June 2015]

3.2.1 Watter soort toerisme word in die foto weerspieël? (1)

3.2.2 Teen watter koers groei kulturele toerisme wêreldwyd? (1)

3.2.3 Omskryf kortliks die begrip *Inheemse Kennisstelsels*. (2)

3.2.4 Verduidelik EEN rede vir groei in die toerisme bedryf. (2)

3.2.5 Hoe kan Suid-Afrika sy Wêrelderfenis gebiede meer doeltreffend aanwend ten einde toerisme te bevorder? (2 × 2) (4)

- 3.3 Bestudeer die onderstaande inligting en beantwoord die vrae wat volg.

VYAND NOMMER EEN VIR ONS EKONOMIE

Stygende pryse vir energie, voedsel, kommoditeite en ander goedere en dienste beïnvloed die hele ekonomie. Inflasie beïnvloed die lewenskoste, koste om sake te doen, leen van geld en elke ander faset van die ekonomie. Wanneer die ekonomie gesond is, is werkloosheid laag en lone styg soos wat besighede arbeid aanvra om by te hou by die groeiende ekonomie.

[Aangepas uit: www.Cartoons]

- 3.3.1 Wie is die nommer een vyand vir ons ekonomie, wat in bostaande spotprent uitgebeeld word? (1)
- 3.3.2 Wat gebeur met die ekonomie, volgens bostaande spotprent? (1)
- 3.3.3 Omskryf kortliks die begrip *hiperinflasie*? (2)
- 3.3.4 Hoe kan belasting gebruik word om inflasie te verlaag? (2)
- 3.3.5 Wat is die verhouding tussen inflasie en loonaanvraag? (2 × 2) (4)
- 3.4 Bespreek *inkome* en *infrastruktuur* as voordele van toerisme aan huishoudings. (2 × 4) (8)
- 3.5 Watter rol speel Suid-Afrika in vermindering van die negatiewe uitwerkings van aardverwarming? (8)

[40]

**VRAAG 4 MIKRO-EKONOMIE EN KONTEMPORÊRE EKONOMIESE
KWESSIES 40 PUNTE – 30 MINUTE**

4.1 Beantwoord die volgende vrae.

4.1.1 Noem TWEE voorbeelde van hernieubare hulpbronne. (2 × 1) (2)

4.1.2 Wat is die doel daarvan om inflasie teikens te stel? (1 × 2) (2)

4.2 Bestudeer die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

WATERKRISIS IN DIE OOS-KAAP

Groot dele van die Oos-Kaap gaan gebuk onder droogte en 'n watertekort wat so erg is dat riviere, damme en boorgate horingdroog is.

Boere teken miljoene rande se verliese aan as gevolg van mislukte oeste en onproduktiewe vee, terwyl ander hulself meer skuld op die hals haal net om hulle in staat te stel om hulle diere te voer.

Die gedeeltes in die provinsie wat erg getref word, is die Joe Gqabi en die Chris Hani distrikte, sowel as die Mhlontlo-distrik.

Dit bedreig voedsel sekuriteit in die land omdat baie mielie- en luserneste tot niet is.

[Bron: <http://www.heraldlive.co.za>]

4.2.1 Watter ernstige probleem word tans in die Oos-Kaap ondervind? (1)

4.2.2 Waarom word voedselsekuriteit in die land bedreig? (1)

4.2.3 Hoe kan die openbare sektor onderwys aanwend om omgewingsvolhoubaarheid te verseker? (2 × 2) (4)

4.2.4 Wat kan die regering doen om die waterkrisis in die land op te los? (2 × 2) (4)

- 4.3 Bestudeer die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

MONOPOLISTIESE MEDEDINGING

Monopolistiese mededinging as 'n markstruktuur is vir die eerste keer in die 1930's deur die ekonoom Edward Chamberlin, geïdentifiseer.

Baie klein ondernemings word bedryf onder toestand van monopolistiese mededinging, insluitende gewilde winkels en restaurante wat onafhanklik besit en beheer word.

In die geval van restaurante, bied elkeen iets anders aan en beskik oor unieke elemente, maar almal ding in wese mee vir dieselfde kliënte.

[Aangepas uit: www.economicsonlinne.co.uk]

- 4.3.1 Wie was die eerste ekonoom om monopolistiese mededinging te identifiseer? (1)
- 4.3.2 Gee 'n voorbeeld van 'n besigheid wat in 'n monopolistiese mark meeding. (1)
- 4.3.3 Omskryf kortliks die *hibriede struktuur* as 'n kenmerk van monopolistiese mededinging. (2 × 2) (4)
- 4.3.4 Hoe kan restaurante gedifferensieerde strategieë aanwend om meer kliënte te lok? (2 × 2) (4)
- 4.4 Verduidelik *eksternaliteite* as 'n oorsaak van markmislukking, sonder 'n grafiek. (4 × 2) (8)
- 4.5 Hoe het die implementering van minimum lone werkers in Suid-Afrika bevoordeel? (8)
- [40]**

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord EEN van die twee vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTETOEKENNING
INLEIDING <ul style="list-style-type: none"> • 'n Goeie begin sal wees om die begrip of sleutelwoord wat in die vraag gebruik word, te definieer. • Sluit ander sinne in om die onderwerp te ondersteun. • Moenie enige gedeelte van die vraag in jou inleiding insluit nie. • Moenie enige gedeelte van die inleiding in jou inhoud herhaal nie. • Vermoeg om in die inleiding te sê wat jy in die inhoud gaan bespreek. 	Maks. 2
INHOUD: <ul style="list-style-type: none"> • Hoofgedeelte: Bespreek in detail/In-diepte bespreking/ Onderzoek/Bespreek krities/Ontleed/Vergelyk/Evalueer/ Onderskei/ Differensieer/Verduidelik/Assesseer/Debatteer • Addisionele gedeelte: Gee eie mening/Bespreek krities/ Evalueer/Evalueer krities/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/Verduidelik/Onderskei/ Interpreteer/Debatteer/Hoe?/Stel voor 	Maks. 26 Maks. 10
SLOT Enige toepaslike hoër orde slot wat die volgende behoort in te sluit: <ul style="list-style-type: none"> • 'n Kort opsomming van wat bespreek is/ontleed sonder om reeds genoemde feite, in die inhoud, te herhaal • 'n Mening of gewaardeerde oordeel oor die bespreekte feite • Addisionele ondersteunende inligting om bespreking te versterk/ontleding • 'n Teenstrydige sienswyse met motivering, indien vereis • Aanbeveling 	Maks. 2
TOTAAL	40

VRAAG 5: MIKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

'n Monopolie is een van die uiterste punte van ons mark strukture en is 'n integrale deel van ons ekonomie.

- Onderzoek die eienskappe van 'n monopolie as 'n mark struktuur. (26)
- Hoekom, na jou mening, is 'n monopolie 'n ongewenste soort mark struktuur? (10)

VRAAG 6: KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

In die hedendaagse dalende ekonomiese klimaat, word al die ekonomiese sektore nadelig deur inflasie beïnvloed.

- Ontleed die oorsaak van kostedruk-inflasie. (26)
- Watter invloed het inflasie op die huishoudings? (10)

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150

